

Column

"Dankzij de theorie weet ik, dankzij de praktijk voel ik" (J. Korczak)

Ooit vroeg ik aan een zaal met ongeveer vijfhonderd onderwijzers hun vinger op te steken: "Wie van U staat er voor de klas? Wie van u werkt er daadwerkelijk met kinderen?"

Schoorvoetend gingen er vingers omhoog. "Wellicht zijn er onder u die zo nu en dan wel eens met één of meerdere kinderen werken?" Er kwamen nog wat vingers bij van therapeuten, psychologen, remedial teachers. Hooguit 10% van deze zaal werkte daadwerkelijk met kinderen. Het overgrote deel werkte met computers, ontwikkelde theorieën, schreef beleidstukken, was betrokken bij financiële zaken, coachte anderen (die met kinderen werkten!), of stuurde anderen aan.... Maar velen werkten niet (meer) met kinderen. Enkeligen hadden vroeger zelf nog wel voor de klas gestaan, maar dit was toch al weer een tijdje geleden.

Jazeker, je kunt een heleboel weten, maar je voelt het niet meer.

Ik moest er aan denken toen ik vanmorgen weer les gaf in groep 6 en het mij niet lukte een behoorlijk agressief jongetje tot rust te brengen.

In één van zijn vele artikelen "Theorie en Praktijk", schrijft Janusz Korczak dat hij zich allerlei theorieën heeft eigen gemaakt, maar dat die toch niet zoveel invloed hebben op zijn dagelijkse omgang met kinderen. *"In de praktijk heb ik mijn eigen bewuste of onbewuste theorie die mijn handelen leidt. Vaak neem ik afstand van de theorie, maar zelden van mijzelf!*

De praktijk - dat is mijn vergankelijkheid, mijn leven, de som van mijn subjectieve ervaringen, de herinneringen aan mijn mislukkingen, mijn nederlagen, mijn overwinningen en mijn triomfen, mijn negatieve en positieve gevoelens...." (UIT: J. Korczak, *Verteilt die Kinder*, Gütersloh 1983; een verzamelbundel van artikelen).

Hij zet zich niet af tegen de theorie, verre van dat. Korczak was een groot denker, wetenschappelijk geschoold en geïnteresseerd in theorieën van andere pedagogen. Hij ging zelf ook zeer wetenschappelijk te werk, hij hield nauwkeurig allerlei observaties bij, maakte grafieken, bijvoorbeeld van het aantal keren dat kinderen met elkaar vechten... en probeerde op die manier meer greep te krijgen op die weerbarstige werkelijkheid die hij ervoer in het dagelijkse werken met kinderen.

In een ander artikel (J. Korczak, *Een eierzuchtige opvoeder*, 1938, te vinden in het boek "Het recht van het kind op respect") schrijft hij: *"Voordat men dus een kind de opdracht geeft een vloer te schrobben of te boenen, dient men dat zelf dikwijls gedaan te hebben en moet men goed opletten hoe kinderen dat doen en wat ze daarbij zeggen."*

En dat deed hij dan ook! Hij schreef niet alleen over opvoeding, hij werkte zelf met kinderen, niet alleen als opvoeder, maar ook als schrobber en boener, al was het maar om aan te geven dat *"er geen vuil werk bestaat... en dat het werk van de keukenmeid niet onder doet voor dat van de psycho-analyticus"*

Het zou mooi zijn als 90% van die zaal het voorbeeld van Korczak durfde volgen, als al die mensen die "iets met onderwijs en opvoeding doen" niet alleen zouden weten, maar ook regelmatig zouden voelen. Er zal dan gegarandeerd een heel ander onderwijsbeleid komen. En elke inspecteur die wekelijks één of enkele dagen durft te voelen, zal voortaan met andere ogen kijken en wel drie keer nadenken voor hij zijn theoretische oordeel geeft...

(Arie de Bruin, voorzitter Janusz Korczak Stichting)

Janusz Korczak aan het "werk" met zijn kinderen. Hij vertelde 's avonds verhalen aan de kinderen.

Getekend door Yizhak Belfer die als kind pupil was in het weeshuis.